

RECORDANT JOAN TRIADÚ

Romi Porredon

Nascut el 30 de juliol del 1921 a Ribes de Freser, la figura de Joan Triadú va ser clau per articular la resistència cultural catalanista durant tot el franquisme. La seva tasca va ser polièdrica i intensa, com a “mestre, pedagog, prescriptor, crític literari i traductor”, ens recorda Joan Josep Isern, comissari de “L’Any Triadú”.

I és que, amb motiu dels 100 anys del seu naixement, la Generalitat ha decidit dedicar l’any 2021 a Joan Triadú amb una cinquantena d’activitats com conferències, exposicions i llibres que recorden la figura del crític, pedagog i activista.

I és que Triadú, sempre al peu del canó, fou un esperit combatiu a l’hora de treballar de manera incansable per al país. La seva tasca intel·lectual va ser exemplar i el seu catalanisme, de pedra picada.

Llengua, cultura i país, vet aquí les lluites de Joan Triadú que avui dia continuen vigents.

I és just per aquestes causes fonamentals i necessàries, que ens ha semblat adient, a tall d’homenatge, de recuperar

un article d’Isidor Cònsul del 1992, l’any que amb justícia s’atorgà a Joan Triadú el Premi d’Honor de les Lletres catalanes.

Tot l’honor per a Joan Triadú

L’any 1969, “Òmnium Cultural” instituí el Premi d’Honor de les Lletres Catalanes per a guardonar la persona que per la seva obra literària o científica, escrita en llengua catalana, i per la importància i exemplaritat de la seva tasca intel·lectual, hagi contribuït d’una manera notable i continuada a la vida cultural dels Països Catalans. Joan Triadú fou un dels inspiradors del premi, ha estat alguns anys membre del jurat i, segons que diuen, un dels defensors aferrissats del punt que ha generat més polèmica entorn del guardó: l’exemplaritat de la tasca intel·lectual. Per aquesta raó, i no entro en cap valoració de judici, un gegant de les nostres lletres com fou Josep Pla se’n quedà a l’escapça i postergat a les tenebres exteriors.

Vint-i-tres anys després i coincidint amb el repicó del setantè aniversari, el premi ha estat atorgat a Joan Triadú amb

100
Joan Triadú

Logo de L'Any Triadú.

innegable justícia i amb l'afegitó que, possiblement, sigui de la colla de guardonats que més bé s'ajusten a la banda del redactat que parla d'exemplaritat en l'exercici de la tasca intel·lectual. I puntualitzo que l'afirmació no té cap afany d'establir greuges comparatius. Ara bé, les primeres declaracions de Joan Triadú després del guardó em semblen la prova més fefaent d'un esperit combatiu i indomable. Es preguntava si no vivim encara una situació de resistència i afirmava (manllevo la citació de l'AVUI, 12-V-92) que tot i haver avançat notablement des de 1969, encara ens queda molt de camí per aconseguir el país que volem.

Des de la meva particularíssima visió de les coses, m'agradaria apuntar dos

aspectes referits a Joan Triadú i al premi que acaba de rebre. El primer va de dret a la seva aportació com a crític literari i l'altre a aquesta tossuderia exemplar que l'ha dut a treballar sense aturador al servei d'un bell somni: aquest país que creiem possible i que, malauradament, no tenim encara.

Repassant els vint-i-dos guardonats anteriors hom s'adona que en el "ràn-king" sobresurten els poetes, els filòlegs i els novel·listes. Després els estudiosos de la literatura i la nòmina s'arrodoneix amb la torna testimonial d'un geògraf, un arqueòleg i un parell d'humanistes. Però no hi havia, fins ara, crítics literaris. I si hi eren -el cas de Marià Manent i de Josep Ma. Llompart- n'exercien com la peça complementària al parament del poeta. Una mena de corbatí discret sobre el frac elegant de la poesia. Sens dubte, Joan Triadú és el primer crític literari "full time" guardonat amb el premi més prestigiós de les lletres nostrades i al costat de la feina desenvolupada com a crític tenen ben poca importància els detalls menors d'un llibre de poemes, un altre de proses literàries i fins les primmirades traduccions de Shakespeare i de Píndar. La figura de Joan Triadú respon, sobretot, a la del crític literari tothora al peu del canó. I m'abelleix de recalcar-ho en defensa d'una activitat literària que és considerada la ventafocs de tots els exercicis que deriven de l'ofici d'escriure. Joan Triadú és un exemple evident de dedicació i de tenacitat per ennoblir l'ofici i fer callar, de passada, el tòpic que els crítics són escriptors frustrats. Seguint, encara, amb la defensa del gènere confesso que he llegit pàgines de crítica molt millors que bona part de

Treballant en el seu despatx.

l'allau de poemes que ara es publiquen amb irresponsable frivolitat i que el sentit profund del català que gasta Joan Triadú podria ser un model perquè n'aprenuin, si volen, un grapat dels nostres escriptors.

L'altre aspecte per remarcar té a veure amb el seu nacionalisme que és d'aquells que en diuen granític, d'una peça i sense esquerdes. Un catalanisme de pedra picada i dels que, a parer meu, caldria que es multipliquessin com els pans i els peixos evangèlics ara que tornen a passar trens d'aquests que no es poden perdre. El tren de la incorporació a Europa, per exemple.

En el fons, només es tracta de tenir clar si ens hi hem d'incorporar com a catalans de ple dret o bé formant part d'aquest llast anacrònic i tan gastat per la història que són els estats plurinacionals. Val a dir que aquest és un tema del qual mai no n'he parlat amb Joan Triadú. Sospito, però, que és més de la primera opció que no pas de la segona. També per aquesta raó em penso que, enguany, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes ha fet bingo o un ple al quinze. Trieu la mena d'atzar que més us agradi.

Isidor Cònsul